

TÖS NASIL BAŞARILI OLDU?

Aydınlık Dergisi, 8 Ekim 2006

Yıldırım Koç

Türkiye Öğretmenler Sendikası TÖS'ün 1965-1971 dönemindeki başarılı mücadelesinin nesnel ve öznel nedenleri ve dayanakları vardı.

1965-1971 dönemi, öğretmenlerin nispi ve bazı yıllarda da mutlak yoksullaşma ve itibar kaybı yaşadıkları bir dönemdi. Ekonomi yüksek oranlarda büyürken, öğretmenlerin gerçek gelirleri bazı yıllarda daha düşük oranlarda arttı; bazı yıllarda ise geriledi. Kamu kesimindeki işçiler 1964 yılından başlayarak imzaladıkları toplu iş sözleşmeleri ile gelirlerini önemli ölçüde artırdılar. Hükümetler, emperyalist politikalara da uygun bir biçimde, küçük üreticiliğin gelir düzeyini yükseltici politikalar izledi. Çalışmak amacıyla Avrupa'ya gidenlerin Türkiye'ye gönderdikleri birikimleri, bu işçilerin ailelerinin yaşam düzeylerinin yükselmesine yol açtı. Öğretmenlerin kitlesel tepkisinin artmasında bu ekonomik etmen büyük rol oynadı.

Türkiye Cumhuriyeti'nin kurulmasında ve farklı köken ve inançlardan insanlardan bir ulus yaratılmasında öğretmenler önemli görevler üstlenmişti. Bunun karşılığında da kendilerine önemli haklar verilmişti. Bir dönem öğretmenlerin toplumsal itibarı da çok yüksekti. Öğretmen, mesleği gereği, kendisini "aydın" kabul ediyor ve bu toplumsal rolün Türkiye'de düşünülen görevlerini yerine getirmeye çalışıyordu. 1950'li yıllarda bu konumda bir gerileme oldu. TÖS, öğretmenin bu tarihsel misyonunu yeniden gündeme getirdi. Özellikle irtica güçlerinin Cumhuriyet'e saldırılarının yoğunlaştığı bir dönemde, öğretmenlere temel görevlerinden birini hatırlattı ve bu amaçla onları harekete geçirmeye çalıştı. Meslek onurunu ve itibarını hatırlattı ve korudu. 1960 sonrasında gelişen sol hareket de bu süreci güçlendirdi.

1960'lı yıllar, Türkiye işçi sınıfı ve sendikacılık hareketinin sayısal ve eylemsel olarak güçlendiği bir dönemdi. Ayrıca, köylü eylemleri de gelişmeye başladı. Gençlik eylemleri de toplumsal hareketliliği artırıyordu.

TÖS, diğer memur sendikalarından farklı olarak, Türkiye Öğretmen Dernekleri Milli Federasyonu'nun maddi-manevi birikiminden büyük ölçüde yararlandı.

TÖS, üyelerine bazı hizmetler sundu ve sendikal çalışmalar nedeniyle açığa alınan veya çeşitli biçimlerde zarar gören üyelerine maddi destek ve avukat yardımı sağladı.

Ancak, bütün bunların ötesinde, TÖS'ün, dünyadaki gelişmelere ve Türkiye'nin çıkarlarına uygun bir programı ve söylemi vardı.

TÖS, anti-emperyalist, ulusalcı ve emekten yana bir politika izledi.

TÖS, din tartışmalarına katılmadı; Kürt milliyetçileri ile ittifak kurmadı; yasadışı örgütlenmelerle ilişkiye girmedi; silahlı eylemlere destek vermedi.

TÖS, demokratik bir yapıya sahipti. TÖS'ün yönetimleri ve politikaları, legal veya illegal örgüt veya yapılanmaların aldıkları kararlar ve pazarlıkları ile belirlenmiyordu.

TÖS'ün programı ve çok önemli konularda hata yapmaması, TÖS'ün üye sayısının artmasında, eylemlerine geniş katılımın olmasında ve itibarının yükselmesinde büyük rol oynadı.